

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie ze skargi powodów
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem
Sądu Apelacyjnego
z dnia 13 grudnia 2012 r.,
w sprawie z powództwa J. J. i H. J.
przeciwko A. S., M. B. i B. P.
o nakazanie złożenia oświadczenia woli,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 stycznia 2015 r.,
zażalenia powodów
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 28 listopada 2013 r.,

1. oddała zażalenie,

**2. nie obciąża powodów kosztami postępowania
zażaleniowego,**

**3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego
adwokatowi P. K. kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł
podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem
kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom w postępowaniu
zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 listopada 2013 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę H. J. i J. J. o wznowienie postępowania w sprawie z ich powództwa przeciwko A. S., M. B. i B. P., o nakazanie złożenia oświadczenia woli, zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 13 grudnia 2012 r., sygn. akt ... 709/12, wobec niestwierdzenia wystąpienia wskazywanej przez skarżących ustawowej podstawy wznowienia w postaci nieważności postępowania spowodowanej, jak twierdzili skarżący, wadliwą reprezentacją.

W zażaleniu na to postanowienie H. J. i J. J. domagali się jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania zarzucając, że Sąd Apelacyjny nie ograniczył się do zbadania, czy skarga została oparta na ustawowej podstawie, lecz dokonał merytorycznej oceny skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione. Zgodnie z art. 410 k.p.c., sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanego terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanka odrzucenia skargi o wznowienie postępowania zachodzi nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nieodpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy wskazane w skardze okoliczności wprawdzie dałyby się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, lecz w rzeczywistości podstawa ta nie występuje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06, z dnia 5 listopada 2010 r., I CZ 107/10, z dnia 25 maja 2012 r., I CZ 35/12, z dnia 14 czerwca 2012 r., I CZ 44/12, z dnia 16 stycznia 2014 r., IV CZ 105/13, z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 126/13).

Skarżący powołali podstawę wznowienia z art. 401 pkt 2 k.p.c., wskazując, że w postępowaniu odwoławczym „nie byli prawidłowo reprezentowani, przez co pozbawieni byli możliwości obrony swych praw”; wskazywali, że nic nie wiedzieli o ustanowieniu dla nich pełnomocnika z urzędu, jak również o tym, że postępowanie, uprzednio zawieszono, zostało podjęte.

Wskazane w powołanym przepisie pojęcie reprezentacji strony judykatura wykląda w powiązaniu z ogólnymi zasadami działania w cudzym imieniu. Uznaje się w konsekwencji, że omawiana podstawa wznowienia zachodzi wówczas, gdy w sprawie nie działał organ osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej, powołany do jej reprezentacji (art. 67 k.p.c.), albo występujący w sprawie reprezentant strony nie miał wymaganych przymiotów do występowania w tej roli (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 22/08, nie publ.; z dnia 26 marca 2003 r., II CZ 26/03, OSNC 2004, nr 6, poz. 95; z dnia 14 kwietnia 1999 r., II UKN 178/99, OSNP 2000, nr 15, poz. 599 czy z dnia 28 lipca 1999 r., I PKN 154/99, OSNP 2000, nr 21, poz. 781). Strona, za którą w procesie działa jako jej pełnomocnik, adwokat ustanowiony przez sąd, nie jest zatem nienależycie reprezentowana w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c.

Ponadto, przyjmuje się, że strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy znalazła się w sytuacji, która uniemożliwiła, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 112/13, nie publ.). O nieważności można zatem mówić wówczas, gdy ze względu na uchybienia formalne (np. niezawiadomienie strony o rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku albo rozpoznanie sprawy, wbrew przepisom prawa, na posiedzeniu niejawnym zamiast na rozprawie) strona nie mogła brać i faktycznie nie brała udziału w sprawie. Taka sytuacja nie występuje, gdy - jak w tej sprawie - o terminie posiedzenia zawiadomiony był profesjonalny pełnomocnik powodów ustanowiony - na ich wniosek - przez sąd i który miał możliwość zgłoszenia twierdzeń faktycznych i wniosków dowodowych oraz dokonywania niezbędnych czynności procesowych. Można jedynie dodać, że jeśli sąd ustanowił dla powodów pełnomocnika procesowego, nie był już obowiązany powiadamiać o terminie dodatkowo samych powodów (art. 133 § 3 k.p.c.).

W świetle powyższego ocena Sądu Apelacyjnego, że skarga powodów nie została oparta na ustawowej podstawie, pomimo formalnego wskazania art. 401 pkt 2 k.p.c. była uprawniona, a to uzasadniało odrzucenie skargi. Mając to na uwadze należało na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalić zażalenie.

Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego wydano na podstawie art. 102 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., uwzględniając trudną sytuację finansową i życiową powodów.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu zażaleniowym stanowią § 2 ust. 1 i § 20 w związku z § 6 pkt 7 i § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 461).